

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 35/04-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. februára 2004 predbežne prerokoval sťažnosť E. B., bytom B., zastúpenej advokátom JUDr. D. T., B., ktorou namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 269/00 a sp. zn. 2 Co 65/03, za účasti Krajského súdu v Bratislave, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. októbra 2003 doručená sťažnosť E. B., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej uviedla, že 18. októbra 1996 podala Obvodnému súdu Bratislava 1 (teraz Okresný súd Bratislava I;

d'alej len „okresný súd“) návrh na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom. V konaní dochádzalo k priet'ahom spôsobeným čiastočne aj obštrukciami odporcu a zdĺhavým znaleckým dokazovaním. Napokon okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom sp. zn. 9 C 264/96 zo 16. septembra 1999. Proti rozsudku okresného súdu podal 29. novembra 1999 odvolanie odporca. Krajský súd v Bratislave (d'alej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 16 Co 269/00 z 30. novembra 2000 odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vrátil mu vec na d'alsie konanie.

Sťažovateľka podala 8. februára 2001 Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky sťažnosť na priet'ahy v konaní poukazujúc na to, že v jej právnej veci sa od 29. novembra 1999 až do 8. novembra 2000 nekonalo. Uvedená sťažnosť bola odstúpená predsedníčke krajského súdu, ktorá na ňu odpovedala listom sp. zn. Spr. 2040/01 z 5. marca 2001 oznamujúc sťažovateľke, že jej sťažnosť považuje sčasti za neprípustnú a sčasti za neopodstatnenú.

Nasledujúce pojednávanie na okresnom súde sa uskutočnilo až 5. septembra 2002 (medzitým sa rozhodovalo o námietke zaujatosti vznesenej odporcom proti zákonnej sudkyni). Na tomto pojednávaní krajský súd rozhodol rozsudkom, proti ktorému sa však odporca 13. novembra 2002 znovu odvolal.

Spis bol postúpený krajskému súdu (doručený mu bol 12. marca 2003) na rozhodnutie o odvolaní. Sťažovateľka podala 24. septembra 2004 krajskému súdu žiadosť o nariadenie termínu pojednávania, na ktorú jej však nebolo odpovedané.

Keďže sťažnosť sťažovateľky nemala náležitosti ustanovené v § 20 a § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (d'alej len „zákon o ústavnom súde“), vyzval ju ústavný súd listom z 20. novembra 2003, aby odstránila jej nedostatky a doplnila ju v súlade s poučením obsiahnutým v tomto liste.

Dňa 15. decembra 2003 bolo ústavnému súdu doručené podanie právneho zástupcu sťažovateľky označené ako „ústavná sťažnosť“, v ktorom zhodne s obsahom podania jeho klientky opisuje doterajší priebeh konania o jej návrhu na rozvod manželstva pred súdom prvého aj druhého stupňa s tým, že v sťažnosti doplnil aktuálny skutkový stav v odvolacom konaní pred krajským súdom. Z tohto podania vyplynulo, že krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 65/03 z 31. októbra 2003 na neverejnom pojednávaní napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil, avšak uznesenie do 10. decembra 2003 nebolo písomne vyhotovené. Túto skutočnosť zistila sťažovateľka osobne v kancelárii krajského súdu 10. decembra 2003.

Sťažovateľka vyslovila názor, že „... neodôvodneným zrušovaním rozsudkov súdu prvého stupňa v predmetnej právnej veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9 C 264/96 odvolacím súdom dochádza jednoznačne k porušovaniu môjho práva zakotveného v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky o prerokovaní vecí na súde bez zbytočných prietahov. Ved' takýmto postupom zo strany odvolacieho súdu moje rozvodové konanie začaté na Obvodnom súde Bratislava I (teraz Okresný súd Bratislava I) v októbri 1996 nie je doposiaľ právoplatne skončené ani po siedmich rokoch...“.

S ohľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vyhovel jej sťažnosti a po jej prijatí na ďalšie konanie, aby vo veci vydal tento nález:

„Ústavný súd vyslovuje, že nekonaním a rozhodovaním Krajského súdu v Bratislave v občianskoprávnej veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 16 Co 269/00 a neskoršie pod sp. zn. 2 Co 65/03 došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov zakotveného v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje, aby v predmetnej právnej veci konal a rozhodol bez prietahov a zakazuje sa mu v pokračovaní porušovania ústavného práva sťažovateľky zakotveného v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky o prerokovaní jej veci bez zbytočných prietahov.“

Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť navrhovateľke titulom finančného zadosťučinenia sumu 70 000,- Sk v lehote 10 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť navrhovateľke trovy tohoto konania.“

II.

Ústavný súd je podľa článku 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak zákon o ústavnom súde neustanovuje inak (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V sťažnosti je výrazne oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy). Konanie pred ústavným súdom je navyše ovládané princípom dispozitívnosti, ktorý vylučuje, aby ústavný súd zapájal do konania o sťažnosti iný všeobecný súd bez výslovného návrhu sťažovateľa.

Týmito pravidlami sa ústavný súd spravoval aj pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky. V danom prípade to znamenalo, že ústavný súd predbežne prerokoval

sťažnosť iba z hľadiska možného porušenia základného práva sťažovateľky upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy krajským súdom, t. j. v rozsahu korešpondujúcom s návrhom na rozhodnutie vo veci samej (petitom).

Zo sťažnosti a jej príloh, zo stanoviska predsedníčky krajského súdu z 26. januára 2004 a z pripojených zberných spisov krajského súdu sp. zn. 16 Co 269/00 a sp. zn. 2 Co 65/03 vyplýva, že krajský súd rozhodoval v právnej veci sťažovateľky o odvolaniach odporcu v dvoch prípadoch:

- o odvolaní odporcu z 29. novembra 1999 proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 9 C 264/96 zo 16. septembra 1999. Spis bol doručený krajskému súdu 12. augusta 2000 a vec bola na ňom vedená pod sp. zn. 16 Co 269/00. Dňa 30. novembra 2000 krajský súd rozhodol vo veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania [§ 214 ods. 2 písm. e) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] tak, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uznesenie z 30. novembra 2000 č. k. 16 Co 269/00-114 bolo po jeho písomnom vyhotovení a kontrole predsedníčkou senátu odpísané 24. januára 2003 a následne po kontrole odpisu bol spis vrátený 6. februára 2003 na ďalšie konanie okresnému súdu. V tomto prípade vo veci rozhodoval krajský súd celkom 5 mesiacov a 25 dní;

- o odvolaní odporcu z 3. novembra 2002 proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 9 C 264/96 z 5. septembra 2002. Spis bol predložený krajskému súdu 12. marca 2003 a vec bola na ňom vedená pod sp. zn. 2 Co 65/03. Krajský súd opätovne bez nariadenia odvolacieho pojednávania uznesením z 31. októbra 2003 č. k. 2 Co 65/03-227 zrušil rozsudok okresného súdu a s vyslovením záväzného právneho názoru mu vec znovu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutie bolo vypracované predsedníčkou senátu 29. decembra 2003. Ešte predtým (9. decembra 2003) požiadala predsedníčka senátu predsedníčku krajského súdu o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozhodnutia v právnej veci sťažovateľky, a to v zmysle § 158 ods. 3 OSP a opatrenia predsedníčky krajského súdu sp. zn. Spr. 3152/98 z 28. apríla 1998 (s poukazom na väčší počet skončených vecí). Predsedníčka

tejto žiadosti vyhovel a lehotu na vyhotovenie rozhodnutia predĺžila do 21. decembra 2003. Spis bol vrátený okresnému súdu 12. januára 2004. V tomto druhom prípade rozhodoval krajský súd vo veci celkom 10 mesiacov.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 74/03, I. ÚS 195/03). Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu súdu alebo iného štátneho orgánu. Pri posúdení, či došlo alebo nedošlo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa ani v týchto prípadoch totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

Ústavný súd napokon tiež vyslovil, že „ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osobe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (I. ÚS 35/01).

Podľa názoru ústavného súdu postup krajského súdu v napadnutých konaniach nemožno na základe uvedených skutočností považovať za taký, ktorý by signalizoval po predbežnom prerokovaní možné porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na to neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol napadnutý postup krajského súdu v posudzovaných konaniach so zreteľom na ich celkovú dĺžku považovať za prejav takej nečinnosti, ktorá by po prijatí návrhu na ďalšie konanie odôvodňovala

vyslovenie záveru o zbytočných priet'ahoch a nadväzne na to aj o porušení uvedeného práva s'ťažovateľky. Ústavný súd už ustálil, že „celková dĺžka konania v spojení s charakterom veci môžu byť dôvodom na odmietnutie s'ťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti“ (III. ÚS 102/02, II. ÚS 125/03).

So zreteľom na obsah s'ťažnosti a najmä na navrhovaný petit ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva a popísaným konaním krajského súdu.

Uvedený záver bol dôvodom pre odmietnutie s'ťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Pokiaľ s'ťažovateľka namietala, že k porušeniu jej uvedeného základného práva došlo aj rozhodovaním („*neodôvodneným zrušovaním rozsudkov súdu prvého stupňa*“), ústavný súd pripomína, že ústava upravuje vzťah všeobecných súdov a ústavného súdu ako vzťah dvoch samostatných a vzájomne nezávislých zložiek súdnej moci v Slovenskej republike. Z toho dôvodu ústavný súd nie je oprávnený na preskúmanie zákonnosti postupu krajského súdu, pričom odkazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej „všeobecné súdy sú výlučne kompetentné v rámci svojho hierarchického usporiadania rozhodovať o veciach im zverených v prvostupňovom konaní a o riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkoch. Skutočnosť, že ústavný súd netvorí súčasť všeobecných súdov, ho vylučuje z možnosti preskúmať zákonnosť konania všeobecných súdov. Z tejto skutočnosti vyplýva, že v žiadnom prípade nemôže preskúmať dodržiavanie a aplikáciu takých ustanovení procesných predpisov, ktoré sú prejavom nezávislého postavenia súdu a sudcu; napr. ustanovenia o hodnotení dôkazov, o výlučnej kompetencii súdu z hľadiska rozsahu dokazovania atď.“ (I. ÚS 5/98).

Ústavný súd napokon poznamenáva, že rozhodovanie o tej časti návrhu, ktorou sa s'ťažovateľka domáhala prikázať krajskému súdu konať a rozhodnúť v jej právnej veci bez priet'ahov, zakázať pokračovanie v porušovaní jej základného práva a priznať jej

primerané finančné zadosťučinenie, by prichádzalo do úvahy iba v tom prípade, ak by nadväzovalo na rozhodnutie o vyslovení porušenia jej základného práva (čl. 127 ods. 2 ústavy). Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní posúdil jej sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, bolo už bez ďalšieho právneho významu zaoberať sa jej zvyšnou časťou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2004